

ALUMNI UGENT 5 december 2018

LEVEL 1 : Omschrijving & Epidemiologie

Rudy Goossens

CGG Eclips – Drugpreventie en verslavingszorg

Lange Violettestraat 84 9000 Gent

09 233 58 58

www.cggeclips.be

Infopunt@cggeclips.be

Infopunt

Preventie

Vroeginterventie

Hulpverlening

Omgevingszorg

Gamen

- Een vlag die

Spelen van een virtueel spel in een virtuele omgeving op een elektronisch toestel (smartphone, console, PC, tablet,...)

- Soorten

Wie speelt

- algemene bevolking

- België (2017): ongeveer 4,2 miljoen actieve gamers
- 2016 : 15 jaar of ouder LM 54%
  - smartphone 33% - 15-19 jr
  - computer 24%
  - tablet 20% - 30-49 jr & M=V
  - console 15% - M<30jr

globaal weinig verschil tussen M & V
hoe ouder, hoe minder... (50+ toch ruim1/3)

- jongeren

- deel van vrijetijdsbesteding – ruim 2/3 speelt regelmatig games
  - 58% offline & online
  - 14% enkel ONL – 29% enkel OFL
  - SCHdag ½ NSCdag
  - avonturengames, shooters,...
  - 40%/mnd nieuw spel

Onderzoek schooljaar 2015-2016:

- 76% LW
- 54 % max. 7u/LW - 23% meer
- J : langer en frequenter (37% - 8%)
- frequenter jonge IIn

Problematisch gamen

- 6% volwassenen scoort positief op de VAT (2 cut off 2 of hoger)
- 11% van de jongeren scoort positief op de VAT (2 cut off 2 of hoger)
86% jongens gem. 15 jr.
- relatie duur speeltijd en problematisch gebruik : hoeveelheid gn = problematisch

Gamen & Middelengebruik

- weinig onderzoek tot op heden
- diverse onderzoeken doch geen éénduidigheid
- VAD-IIn bevraging : geen sterke relatie tussen gamen en middelengebruik
wel tussen gokken en gamen

Pyschologische en sociale problemen

- diverse onderzoeken : samenhang problem. gamen & psychiatrische beelden
  - depressieve stemmingsstoornissen
  - angststoornissen
  - ADHD
  - autismespectrumstoornissen
- lager zelfbeeld, minder levenscontrole, eenzaamheid, lager emo. stabiliteit

Markt en economie

- <15 jr : +35% beschikt over een console (2016)
- smartphone & tablets
- 2 miljoen Belgen spenderen geld aan gamen 48% (B) < 53% (EU)
- ong; 122€
- België : 29^e plaats wereld – 239 mil. € (wereld 80 miljard€ - 2015)

LEVEL 1 COMPLETED

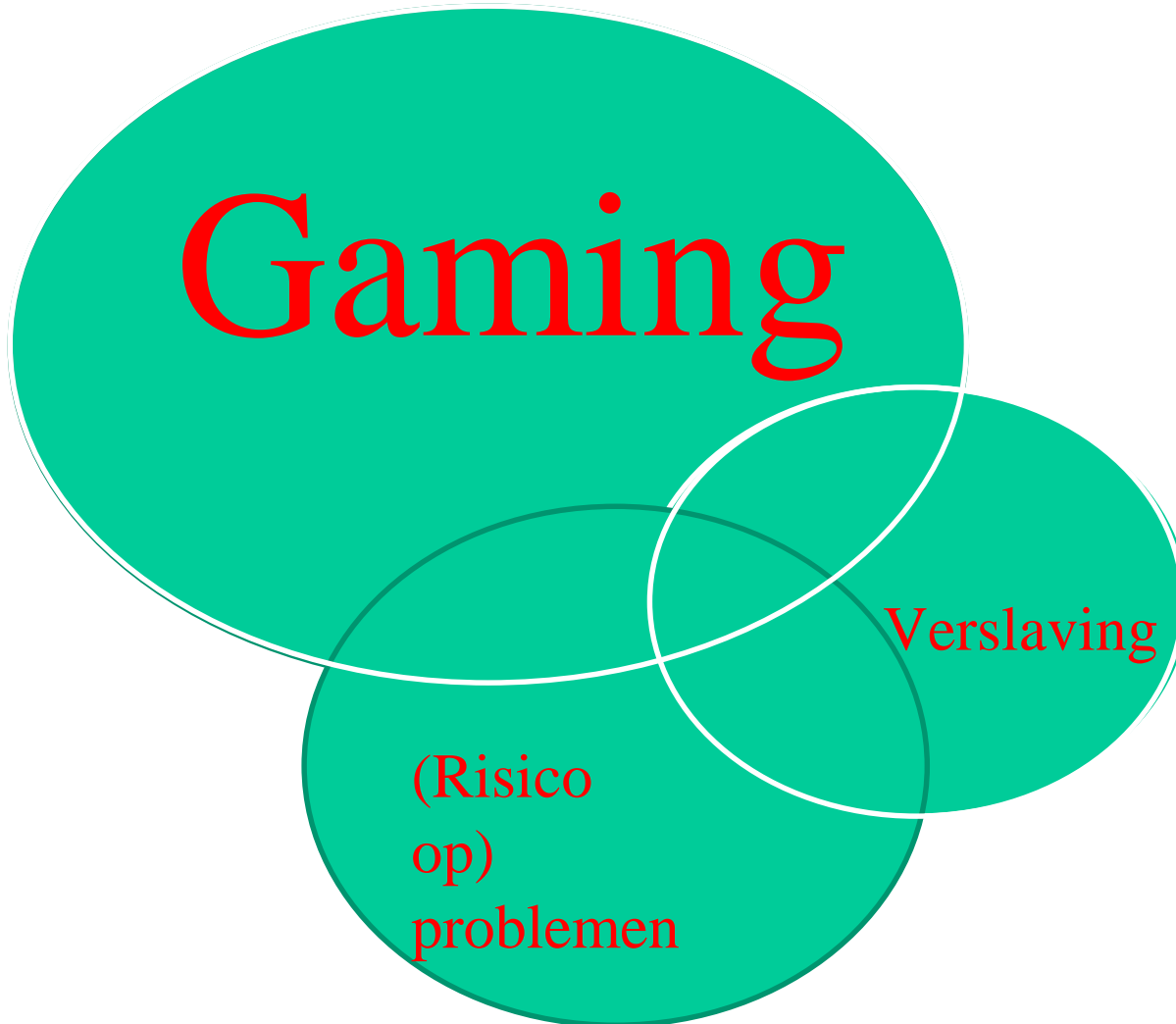

Aandacht voor gaming?

- Gamecultuur kampt met negatief imago... *bij de buitenstaander*
- Gewelddebat (cfr. Hans Van Temssche/ Anders Breivik)
- Maar ook: verslaving, sociaal isolement,...

Aandacht voor gevaren én kansen...

“attractiviteit aanvaarden/ervaren
om over gevaren te mogen spreken”

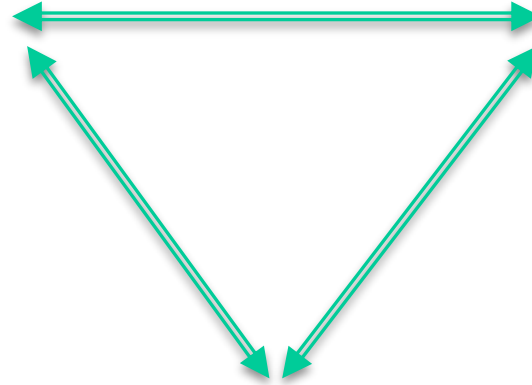

Marc Tack - teamleider preventieteam cgg Eclips
Omgaan met gameproblematiek

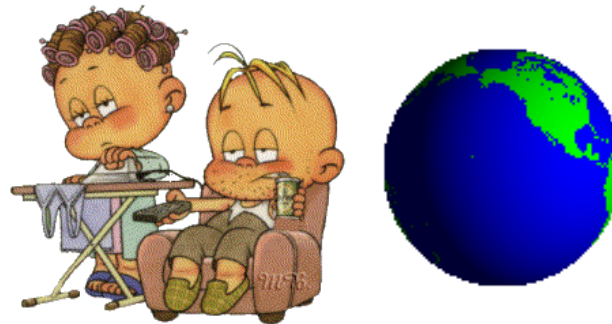
Dé (probleem) game(r) bestaat niet (Zinberg, 1984)

Gamer

Milieu

Context :

“De netwerksamenleving”

Samenleving verliest controle

- 4 I's: intensivering, individualisering, internationalisering, informatisering

Virtuele gemeenschappen kunnen hier oplossing bieden

- “Virtuele gemeenschappen bieden een veilig universum, waar je keuzes kunt maken zonder in real life de gevolgen ervan te dragen”

Jan Van Looy

Leven in netwerken

- Tijdloosheid en gelijktijdigheid
- Nieuwe sociale netwerken

Virtuele gemeenschappen

Sociale netwerksites

- Facebook, Linked-In, Netlog,... 69% van de onlinepopulatie Facebook: 57% Netlog: 12%

Online gemeenschappen

- Gemeenschappelijke interesses (Flickr, Pintrest, Youtube,...)
- Lokale gemeenschap
- Uit nostalgie
- Second Life

Online computergames

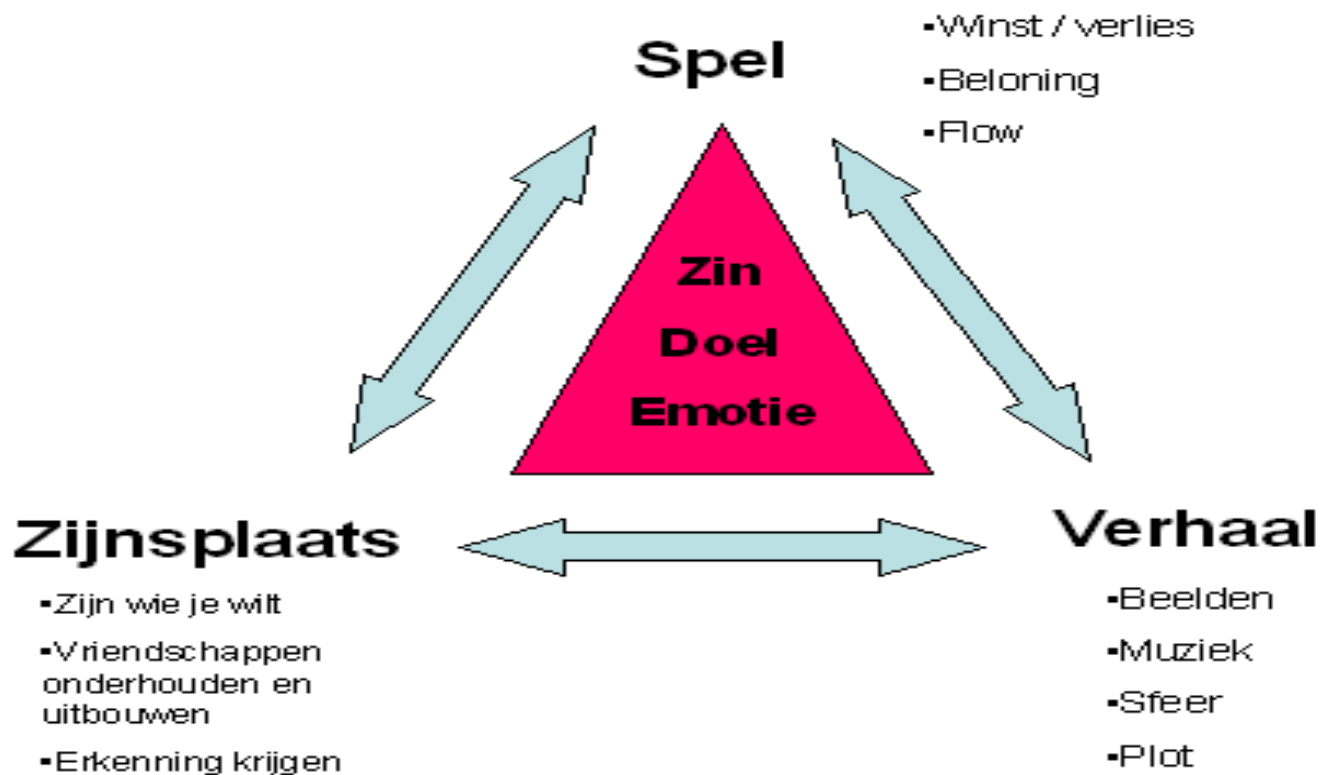
- Casual (Mario B, tetris, ...)
- MMORPG (World Of Warcraft, LOTR, Fortnite) hoofdzakelijk mannen, 60% ouder van 19 jaar...
- FPS (Counterstrike,...) vnl. tussen 15 en 19 jaar
- Social games: Habbo Hotel, The Sims, Farmville,... vnl meisjes

Aantrekkingskracht games

- Spanning & competitie “homo ludens”
winst/verlies   belonging   “flow”
- Sociale karakter : games als sociaal kapitaal
- Uitdagingen op het juiste niveau
- Mogelijkheden tot actieve controle
- Escapisme
- Onzekere samenleving... zoeken naar veilige kicks

Verslavend karakter van games?

30 jaar geleden zag “verslaving”
er anders uit

Kern van de evoluties

1. Van psychosociaal naar (ook) neurobiologisch
2. Van persoonlijkheid naar functioneel gedrag
3. Van klinisch syndroom naar “des mensen”

Neurobiologie:

Is verslaving een hersenziekte ?

Marc Tack - teamleider
preventieteam eeg Eclips Omgaan
met gamenproblematiek

Duaal procesmodel

Gedrag = samenspel van automatische en gecontroleerde processen

- Langzaam, gecontroleerd, reflectief systeem (met beperkte capaciteit)
- Snel, associatief, automatisch, impulsief systeem

Verslaving = verstoorde balans door

- **Té sterke automatische** cognitieve processen
- Beperkingen in de cognitieve mogelijkheden om automatische impulsen te reguleren

Ons beeld van verslaving

**GECONTROLEERD
:
STOP**

**AUTOMATISCHE
PROCESSEN:
“game”**

Proces van gewoontevorming

Geïntegreerd gebruik via normaal leren

+ + - + - - + - + + - - + - + + + - + incident/interventie - - -

Langdurig sterke bekrachtiging

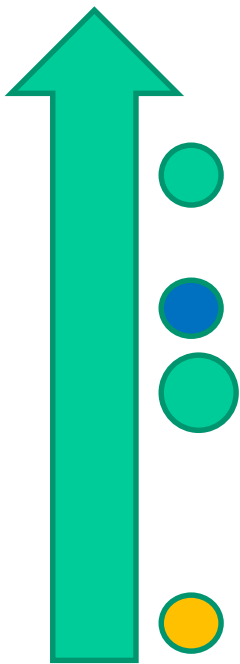
+ + + + + + + + + + + + + + + interventie/incident - + + + +

Stoppen met gamen is **VERLIES**

Vroegtijdig ingrijpen vergroot kans op inzicht en bijgevolg eveneens de kans op ander gedrag.

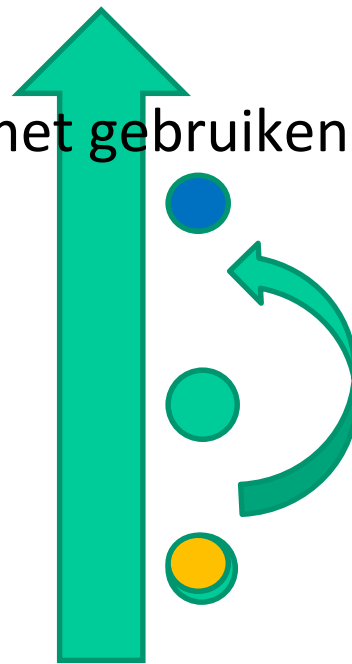
Waardenthermometers

Thuis/ kot

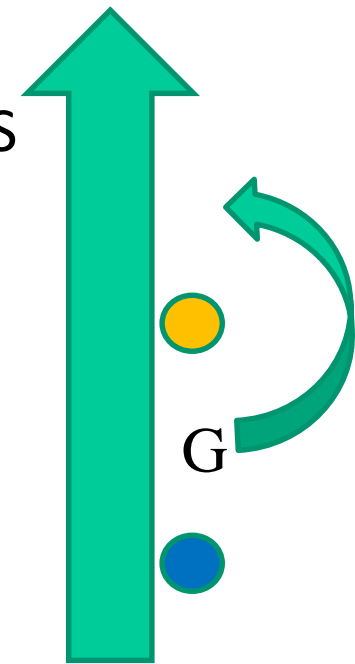

werkvloer/school

Stoppen met gebruiken is VERLIES

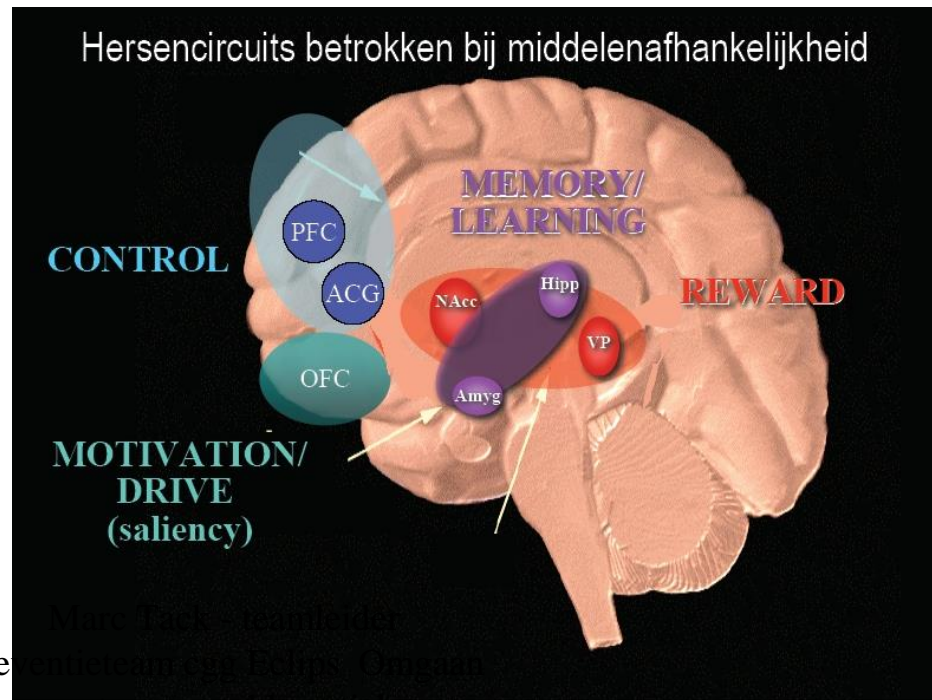

vrije tijd

Neurobiologische factoren

- Beloningscentrum
- Geheugen
- Prefrontale cortex: planning
- Motorische cortex: uitvoering

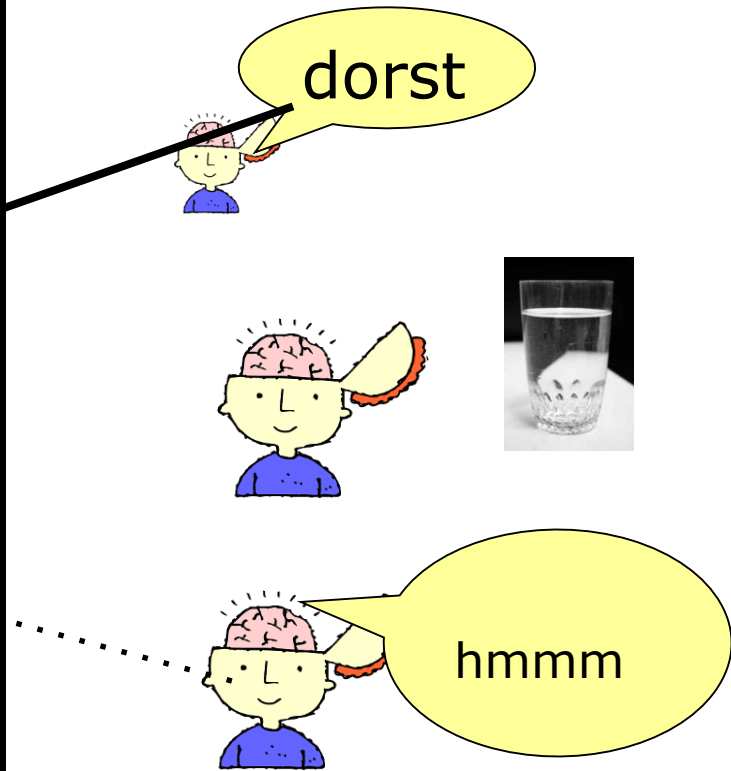
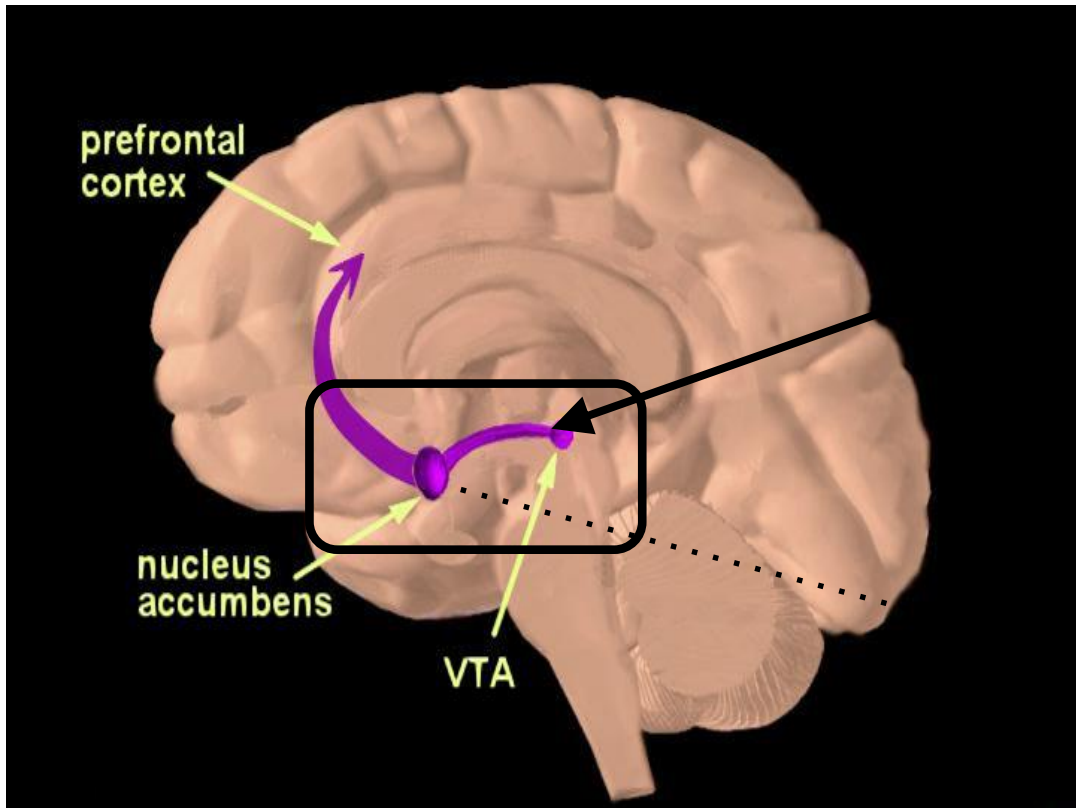
Attentional Bias – Craving - Relapse

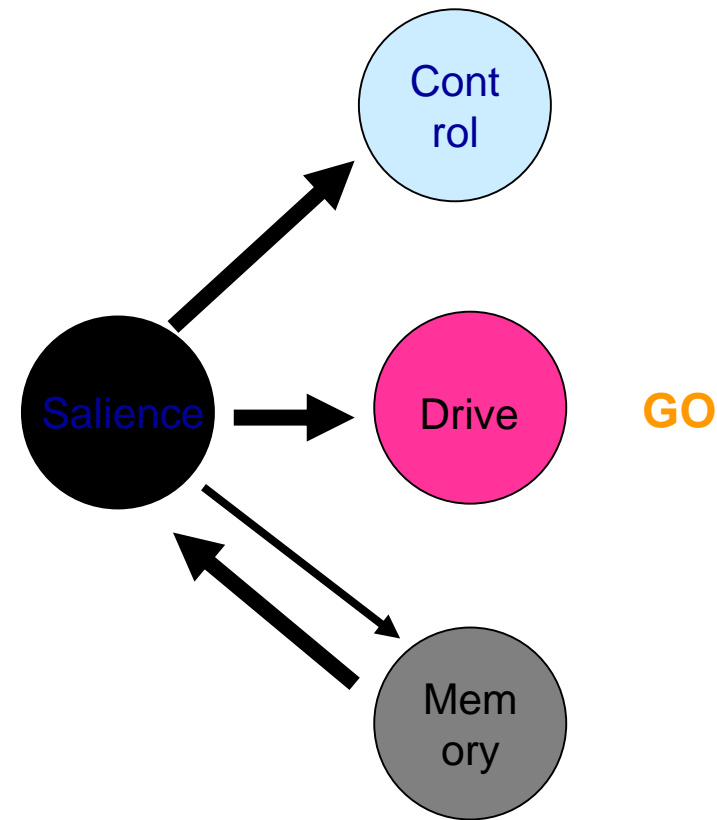
Marc Tack - teamleider
preventieteam eeg Eclips Omgaan
met gamenproblematiek

Belonende waarde... *(saliency)*

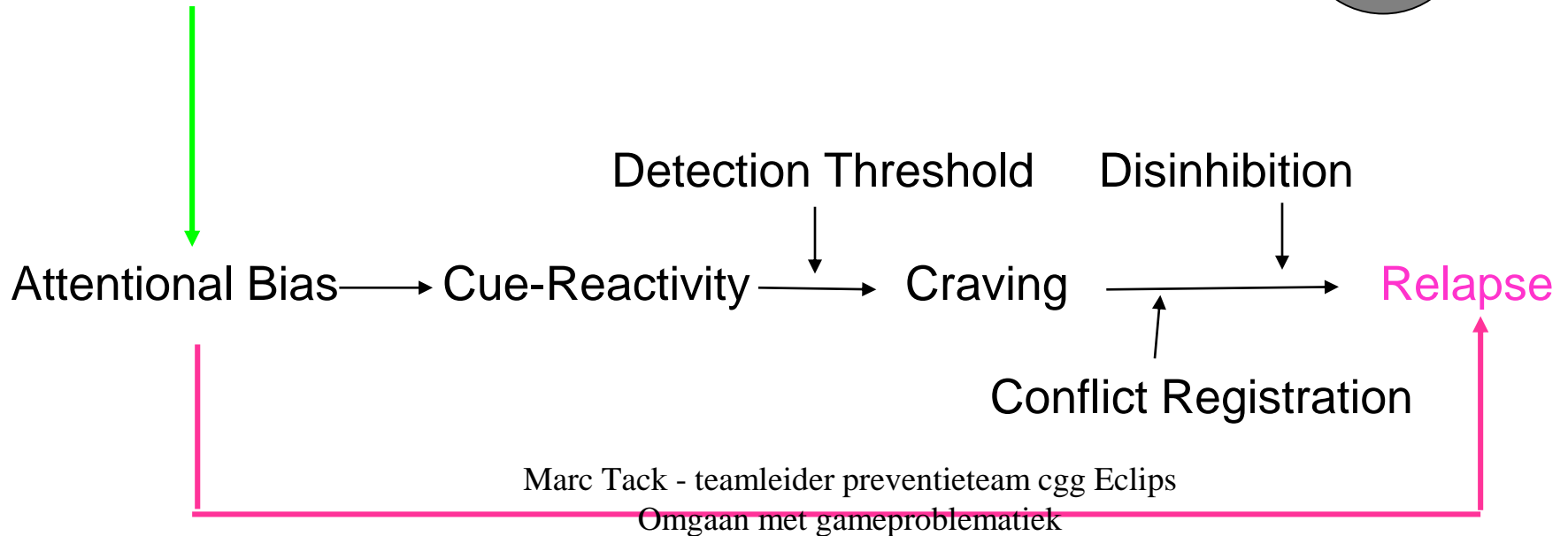
Beloningscentrum

Impaired Response Inhibition And Salience Attribution (I-RISA, Volkow)

Repeated Reward

Marc Tack - teamleider preventieteam eeg Eclips

Omgaan met gameproblematiek

Alexianen
ZORGGROEP TIENEN

3 factoren belangrijk bij het reguleren en afremmen van
ongewenste gedragsimpulsen:

het vermogen

de motivatie

de kans

(aandachts)training

beschikbaar alternatief gedrag

“overall on line ?”

Verlaving is functioneel gedrag

(Miller, W.R. 2006)

Afhankelijkheid of verlaving :

- ontwikkelt zich langs een continuum (verlies vrijheidsgraden)
- is gevoelig **voor bekrachtiging**
- wordt beïnvloed door de sociale context, met name het gezin
- risico- en beschermingsfactoren zijn te identificeren
- heeft de neiging zichzelf in stand te houden (cfr vicieuze cirkels)
- is gemotiveerd gedrag (beloningssysteem “Gekaapte Brein”)
- kan worden beïnvloed in therapeutische relatie

LEVEL 2 COMPLETED

LEVEL 3 : Van achter het toetsenbord...

Matthias Dewilde

LEVEL 3 COMPLETED

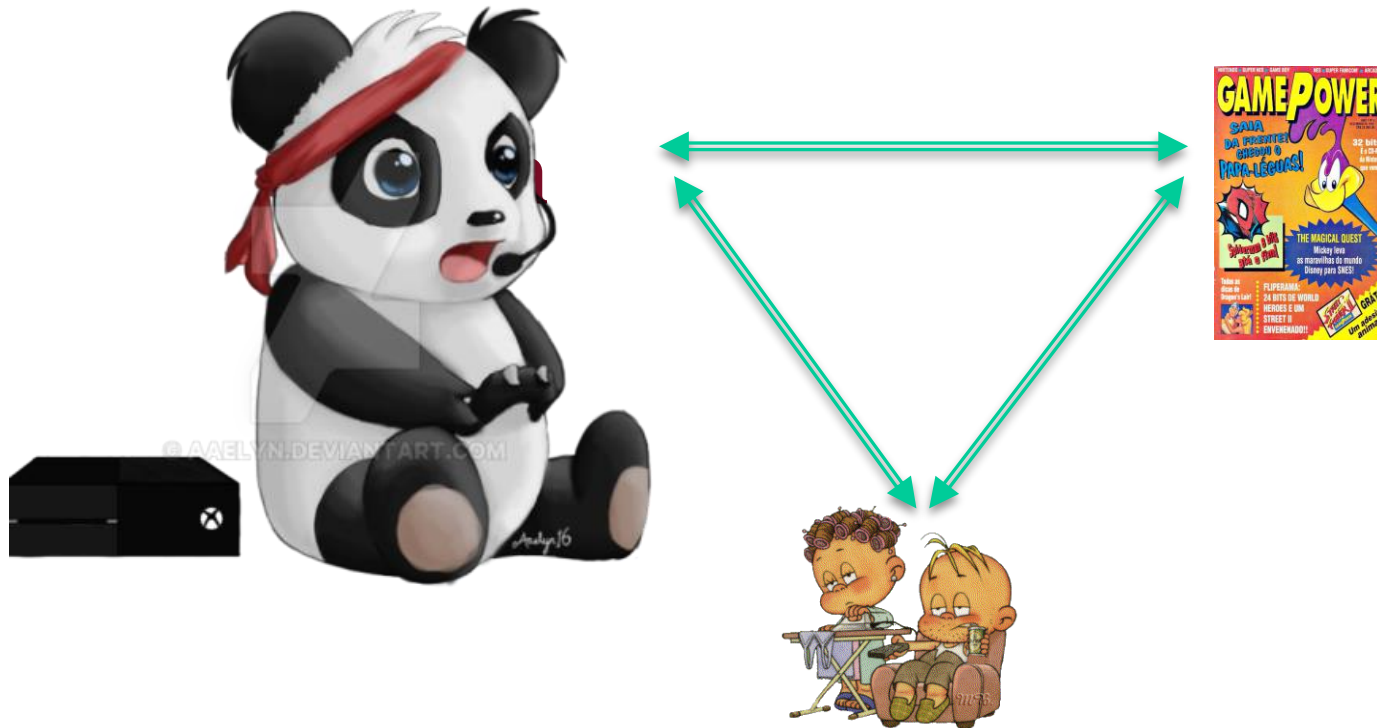

Uitdagingen voor de hulpverlening

- Gamer ervaart (lange tijd) geen lijdensdruk
- Geen objectieve criteria van “het probleem” --- aanbeveling in DSM V
- Verschil in kijk ouders/school en gamer
- Kennis/taaltekort mbt digitale wereld (“slang”) -- (Gebruik uw onwetendheid!)

Dé (probleem) gamer bestaat niet (Zinberg, 1984)

toch bijzondere aandacht voor een heel kwetsbare groep jongeren met een ASS kwetsbaarheid

Jongeren met ASS&gaming : “match made in heaven !”

O.a. moeite met :

- **Sociaal emotionele wederkerigheid:**
chat, non-verbale valt weg, game geeft onderwerp, tempo, emoticons!!controle over communicatie (blokkeren/off line gaan)
- **Ontwikkelen, begrijpen en handhaven van sociale relaties:** 1ste stap : de game ! game geeft richting aan relatie

Verder :

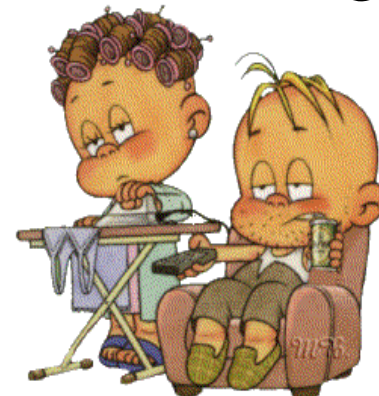
- **beperkte interesses, nood aan voorspelbaarheid, last van overprikkeling,....** gaming biedt antwoord !

vroeginterventie

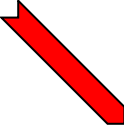

- zo vroeg mogelijk reflectie uitlokken omtrent gaming/schermgebruik en de invloed ervan op zichzelf en de omgeving
- keuze uitlokken ten aanzien van verder gedrag
- keuze uitlokken omtrent de intensiteit van de te volgen methode (vb. toezicht/ begeleiding aanvaarden)

VROEG?

- ★ **afhankelijk van detectie / alertheid** omgeving
(ouders/school/opvoeders...)
  - eigen visie op probleemgebruik?
  - oog voor andere leefdomeinen onder druk?
- ★ **nood aan aanklappendheid** vanuit de omgeving
(jongeren sturen onder druk)

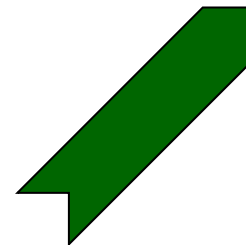
Cognitieve dissonantie

vb. school   goede job

“er klopt iets niet”

wat is nog nodig?

Zelfwaarde

Hoe pakken we VI aan ?

module
gamer
5 sessies

module
ouders
3 sessies

gemeenschappelijke evaluatie/
keuzemoment

MODULE GAMER

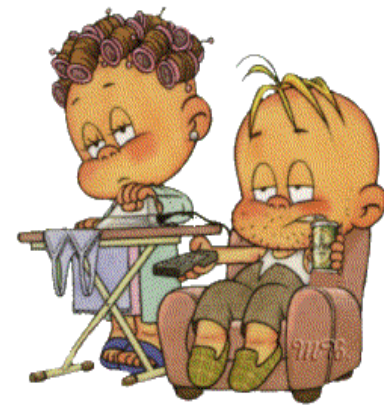

- zeer breed levens-interesses inschatten (online en real life!)
- focussen op sterktes en kwaliteiten
- copingstrategieën /functie gaming
- psycho-educatie
- sociaal netwerk inventariseren (OL en RL) met aandacht voor gezinsdynamiek
- concretiseren van toekomstbeeld

DOORSPREKEN BETEKENIS VAN DIT GEHEEL

MODULE ouders

TRAJECT ROND:

- effectief communiceren - verbinding
- structuur bieden en begrenzen
- psycho-educatie mbt games en effecten
- zelfwaarde van kind verhogen
- aantrekkelijke activiteiten organiseren in RL
- realistische verwachtingen t.a.v. kind

OPGELET: temporiseren !

omweg via opkrikken ouder-identiteit

en zelfzorg

DOORSPREKEN BETEKENIS VAN DIT GEHEEL

EVALUATIE/KEUZEMOMENT

- breed verhaal van jongere delen/toetsen (sterktes en bezorgdheden)
- gemeenschappelijkheden bereikt?
- voldoende? wat reeds in beweging?
- wat is er nu (nog) nodig?

keuze-opties vervolgtraject :

- begeleiding verslavingszorg of oriëntatie jongerenteam
- GGZ diagnostiek?
- Reboot-game-kamp,
- thuisbegeleiding, Overkophuis,...

TIPS voor de huisarts

- ook naar positieve cultuur van gamen kijken
- detectie : alertheid en aanspreken
  - “routinematig” schermgebruik bespreken!
- ouders ondersteunen *via omweg*
  - eerst last/machteloosheid horen
  - TIPS en try-outs - samen op zoek
  - zelfzorg stimuleren
  - met ouders op zoek naar steunpunten & structuur
vb opvoedingswinkel, Druglijn, CLB, Infopunt Eclips

Let op : Ouderbegeleiding an sich bij Eclips ook mogelijk!

LEVEL 4 COMPLETED

LEVEL 5 : Vragen, debat, bedenkingen...

Panel

GAME
OVER

SEE YOU BACK SOON